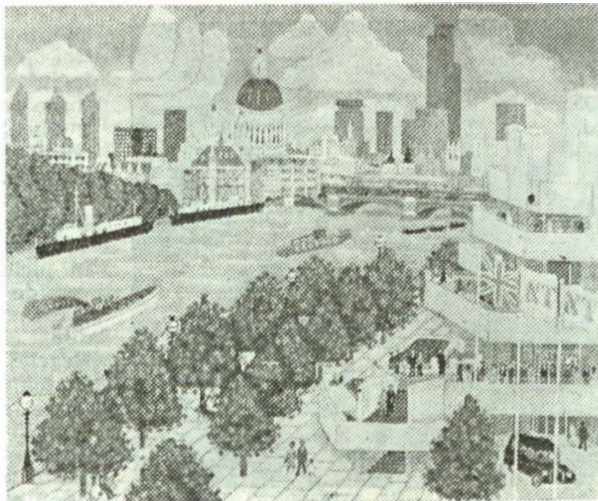

... The
National
Theatre
of
Great
Britain

În ziua ploioasă, umedă, mohorită — dar foarte englezească la urmă, urmei — clădirea Naționalului se înalță opacă și singuratică pe malul de sud al Tamisei. Pe atunci nu știam că Sir Denys Lasdun — arhitectul construcției — o proiectase intenționat în beton și sticlă, pentru a străluci splendid în soare și pentru a căpăta de-a lungul anilor o patină aparte, asemănătoare vechilor corăbii, — doar nu degeaba se află pe promenada „bătrînului fluviu”. „Dar cînd plouă, arată oribil și deprimant” — îi servise acum vreo zece ani Peter Hall replica. Ce-i drept, cam așa și arată. Însă numai pe dinafară. Îndată ce pătrunzi în interiorul cald și intim al foaierei, iei o ceașcă de ceai de la barul de la parter — fiindcă nu le-ai descoperit încă pe celelalte șase — admiri panorama podului Waterloo, a turnurilor Hawskmoor de la Westminster Abbey și a îndepărtatei catedrale Sf. Paul, te simți ca acasă. Sau, pentru a destrăma vreo malițioasă interpretare, te simți ca într-o adevărată casă a teatrului, deschisă cu dragoste tuturor.

Librăria de lângă bar e mică și are mai ales ediții ale clasicii dramaturgiei universale. Se găsesc și autori britanici contemporani, dintre care o parte au debutat pe scenele Naționalului. Răfurile etalează texte de Pinter, Bond, Frayn, Poliakoff, Stoppard, Churchill, Bennett, Gray, Hare, Ayckbourn.

Nu eram pregătită pentru o atmosferă atât de neprotocolară și m-am trezit dorind să văd un spectacol chiar atunci, pe loc. Singurul matineu era la „Cottesloe”, cea mai mică dintre cele trei săli ale teatrului. M-am bucurat. Prima mea zi la Naționalul britanic nu s-ar fi potrivit nici cu eleganța modernă a sălii „Olivier”, nici cu sobrietatea convențională a sălii „Lyttelton”.

Teatrul Național Britanic, pictură de Andrew Murray

„Cottesloe” mi-a amintit de „Bulandra” de la „Grădina Icoanei”. Spațiul de joc e conceput pentru experimente regizorale. Interiorul e negru, scena de asemenea, iar luminile reflectoarelor au, de aceea, o expresivitate plastică aparte. Din păcate, prima montare pe care am văzut-o aici s-a dovedit banală, Rosmersholm al lui Ibsen, în regia lui Sarah Pia Anderson, n-a reușit să comunice decât parțial profunzimea tragică a textului. Această piesă a lui Ibsen reflectă mai pregnant poate decât alte natura socială a „fatamului” în lumea modernă. Personajele trăiesc în aparentă o dramă psihologică, individuală, dar eșecul lor în lupta cu destinul este unul social. Ei nu se pot împotrivi dialecticii implacabile a schimbării timpurilor. Publicului britanic i-ar fi putut spune foarte mult un Rosmersholm care să accentueze relevanța socială și politică a dramei. Anglia trăiește foarte viu în momentul de față sentimentul tragic al despărțirii de un timp trecut, care apune, de o vreme aristocrația, ce se află undeva la rădăcina spiritului național englez. Sarah Pia Anderson a fost poate prea intimidată de textul ibsenian, considerîndu-l suficient de puternic prin el însuși și realizînd o montare cuminte, lipsită de strălucire.

Prin contrast, Vedere de pe pod a lui Arthur Miller, în regia lui Alan Ayckbourn, este un spectacol puternic, regizat cu ilmepeze și forță artistică. Directorul de scenă a ales o echipă de actori omogenă, între care Michael Gambon vibrează cu puterea unui magnetism unic. Fiind la rîndul său dramaturg, Ayckbourn înțelege că ritmul, tensiunea conflictuală

Două dintre spectacolele Teatrului Național: la sala „Olivier”, „Regele Lear” cu Anthony Hopkins în rolul titular și, jos, la sala „Cottesloe”, „Vedere de pe pod” de Arthur Miller

și gradarea momentelor acțiunii sint vi-tale pentru valorificarea maximă a dia-logurilor piesei. Regizorul a lucrat cu mare atenție fiecare replică, actorii sint implicați pînă la detaliu în rol, specta-colul reușind să capteze total atenția pu-blicului. Cred, de altfel, că a fost singura reprezentăție (dintre cele zece pe care le-am văzut la diferite teatre din Londra) unde numărul spectatorilor care stăteau în picioare depășea (la matineu!) cinci-zece de persoane.

Prima seară în sala „Olivier” a fost, după cum se cuvenea, un Shakespeare: **Regele Lear**, în regia lui David Hare. În foalerul sălii, aflat la etajul al doilea, trupe de cîntăreți al căror repertoriu merge de la pop la prelucrări clasice oferă evoluții gratuit oricui e dispus să asiste la ele. Te poți opri și aici în fața unui stand de cărți, poți bea ceva la bar sau poți pur și simplu să stai de vorbă cu unul dintre tinerii plasatori care „vizează” cariere strălucite în tea-tru.

Pînă la urmă, pătrunsă în sala semi-circulară, observînd cu incîntare scau-nele îmbrăcate în catifea violet, podu-ma și balcoanele argintii, m-am pregătit pen-tru o revelație. Dar n-a fost să fie. De-oorul, gîndit cu o simplitate maiestuoasă (trei panouri mobile imense, din pînză transparentă, ce realizeu prin mișcare un joc de volume sugerînd sala tronului, peștera, cîmpul de luptă, imensitatea nopții... etc.), oferă un cadru ideal. Re-gia însă, cu toată distribuția lui An-thony Hopkins în Lear, nu a reușit să dea o lectură viabilă a textului, aglo-merînd pe scenă de multe ori figurație inutilă, recurgînd la procedee „natura-liste” convenționale, dintre care cel mai supărător s-a dovedit a fi spargerea în repetate rînduri a unor bășici cu „sînge” pentru a da spectatorilor senzația veridi-cității. Si nici măcar acest procedeu ve-răst nu era utilizat cu suficientă abilitate. Desigur că aceste observații pot fi cu to-tul marginale și ar fi devenit - astfel, dacă reprezentația n-ar fi trădat obo-seală, reborism și ariditate în exploatarea textului. Hopkins posedă, neîndoielnic, o tehnică de interpretare impecabilă, dar această performanță singulară, chiar dacă actorul deține partitura principală, nu a reușit să imprime spectacolului dramatis-mul și vigoarea necesare. Am părăsit minunatul amfiteatru cu nostalgie.

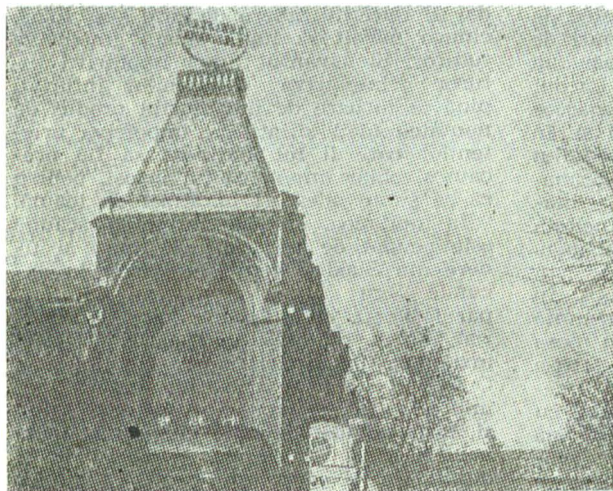
Ultima seară petrecută la Londra am dedicat-o, prin urmare, tot sălii „Olivier”. De astă dată am văzut comedia **O mică afacere de familie** a dramaturgului Alan Ayckbourn, regizată de autor, cu o dis-tribuție în care am recunoscut pe mulți dintre interpreții **Vederil de pe pod**. Sa-tisfacția mea a fost cu atît mai mare cu

cit am asistat la abordarea unui registru interpretativ total diferit, actorii convingându-mă de mobilitatea lor. Într-o comedie tipic englezească (spectatorii români își amintesc poate de *Pluralul englezesc* la Teatrul Mic — piesă mai veche a lui Ayckbourn). Satira autorului a rămas la fel de extravagantă, iar Michael Gambon, interpret principal din nou, și, se pare, actor preferat al scriitorului, compune un personaj de-o savoare fabuloasă în rolul unui tată de familie și proprietar de întreprindere care se vede obligat să renunțe la onestitate pentru a putea menține un „business” profitabil și pentru a putea rămâne în fruntea clanului. Cinstit și integru la începutul piesei, eroul se trezește înconjurat de escroci mai mici sau mai mari, de la soția care fură cu nevinovăție hirtie de la slujbă, până la cumnata care n-are scrupule nici în dragoste, nici în afaceri. Eroul interpretat de Gambon învață ce este mita, crima pentru profitul afacerii și ajunge în final să-și compună o aură „mafioasă”, în fruntea unei familii ale cărei legături devin la propriu „de sînge”.

„Astfel să rămână mica noastră afacere de familie de-a pururi!” e replica ce încheie piesa (dîndu-i de altfel și titlul). Publicul a aplaudat îndelung reprezentația, încîntat de inventivitatea comică a regiei și subjugat de umorul ușor, dar foarte eficient, al autorului.

Seara, făcînd bilanțul mai multor reprezentații decît au cuprins aceste rînduri, mi-am spus că ceea ce am reușit să văd în acest an la Londra nu e o mostră revelatoare. West End-ul continuă să anunțe titluri (e doar început de sezon), Teatrul Național își completează repertoriul începînd de la sfîrșitul lui noiembrie, iar mișcarea „fringe” (a teatrelor marginale) cîștigă tot mai mult în amploare și popularitate. Teatrul englezesc are o configurație „galactică” în Londra anilor '80. Pe lângă de mult consacratele constelații fixe, puzderia de stele din fundal creează constiința infinitului. Și undeva, într-un loc anume pe bolta imaginară, steaua Naționalului britanic (aflat numai la a zecea aniversare) de-abia acum începe să strălucească.

Corina ȘTEU

Spectator la...

...Berliner
Ensemble
(Staatstheater
der Deutschen
Demokratischen
Republik)

Cînd se poate vedea un spectacol cu Bertolt Brecht la Berlin? În fiecare zi. „Berliner Ensemble” — instituție teatrală prestigioasă, situată în Piața Bertolt Brecht — are în repertoriu aproape toate piesele celebrului dramaturg. Mai greu este...cu biletele, pe care însă un ziarist român le poate procura, pentru că este român și se pricepe să forțeze, cu un buchet de flori, mîna dirzei Mutter Courage de la casa teatrului.

Am obținut, așadar, prețiosul dreptunghi de hîrtie, mare cît pașaportul (ce risipă! la fiecare spectacol se irosește hîrtia pe

care s-ar putea tipări volumul de versuri al unui debutant!) și, fiind abia ora cinci după-amiază, m-am mai plimbat, în așteptarea „întîmplării cultural-artistice”, timp de trei ore pe Unter Den Linden. Urma să văd *Galileo Galilei* în regia lui Manfred Wekwerth și Joachim Tenschert, cu un cunoscut (publicului din R.D.G.) actor, Ekkehard Schall, în rolul principal.

Cu o punctualitate nemțească, la opt fără cinci mă aflu în fața clădirii și îmi dau seama că dacă aș fi întîrziat chiar și zece secunde aș fi găsit porțile închise. La opt fără patru minute cumpăr,